

učinil výrok nikoliv ojedinělý, který se všeobecně považuje za urážku na cti, nýbrž aby chování jeho bylo takové, s kterým jest spojeno »značné ublížení na cti«. Takového chování žalovaného žalobce neprokázal. Výroky žalovaného, které žalobce uvádí k odůvodnění žalobního nároku, nemohou býti považovány ani jednotlivě ani v souvislosti za »značné ublížení na cti, ježto nepřesahují meze kritiky, byť i byly netaktní, a mohly býti patřičně odmítnuty; přistupuje k tomu, že poslední výrok se stal, když již žalobce byl rozvázal služební poměr, takže již nemůže býti uváděn jako příčina pro toto rozvázání. Tvrzení žalobcovo konečně, že žalovaný užil opětovně urážlivých výroků o žalobci, jest příliš všeobecné, než aby mohlo býti zkoumáno, jakého druhu ty výroky byly. Nebylo-li tu předpokladu § 26 čís. 4 zák. o obch. pomocnících — a jiných žalobce vůbec neuplatňoval, — nebylo příčiny, aby bylo užito § 29 zák. o obch. pomocnících a není proto pro žalobní nárok právního podkladu. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní posoudil odvolací soud věc správně. Jde v podstatě o to, dopustil-li se žalovaný vůči žalobci těžkého ublížení na cti, jak žádá § 26 čís. 4 zák. o obch. pomocnících. Těžké ublížení na cti jest důvodem, jenž opravňuje zaměstnance ku předčasnému vystoupení. Z toho plyne nezbytně, že ublížení na cti, má-li býti důvodem po rozumu § 26 čís. 4 cit. zák., musí býti náležitě opodstatněno. Všeobecné tvrzení hanlivých výroků, urážlivého chování, nemá právního významu a nemůže býti pokládáno za důvod po rozumu § 26 čís. 4 cit. zák. Ač zákon mluví v množném čísle o těžkých ublíženích na cti, přec nelze z toho již dovozovati, že by toliko opětovné ublížení na cti mohlo opodstatniti důvod § 26 čís. 4 cit. zák. I jediné ublížení na cti stačí, je-li povahy v § tom naznačené. Zákon žádá zcela všeobecně těžké ublížení na cti, není tedy důvodu míti za to, že by musilo býti ublížení trestné, aby opodstatnilo důvod dle § 26 čís. 4 cit. zák. Žádá-li zákon těžké ublížení na cti, rozumí tím ublížení, jež dle všeobecných názorů činí další pokračování služebního poměru nemožným. Posuzuje-li se skutkový stav z těchto hledisek, dlužno dospěti k přesvědčení, že žalovaný se nedopustil ublížení na cti ve smyslu citovaného zákona. Výroky žalovaného, jež přicházejí v úvalu, nebyly jemného rázu, byly dokonce bezohledné, ba drsné, nevyvrcholily však přes to v těžké ublížení na cti, uváží-li se zejména, že zaměstnavateli dlužno přiznati právo volné, otevřené, ani i ostré kritiky počínání si zaměstnancova ve službě. O podobném způsobu vyjadřování se žalovaného mluví sám žalobce. Právní posouzení nižších soudů není v odporu se zákonem, odůvodnění jest v podstatě případné, a odkazuje se jinak k němu. Uvádí-li dovolání, že svědkové potvrdili urážlivé chování se žalovaného, kteroužto okolnost by byl mohl žalobce, jako strana slyšen, blíže rozvésti a potvrditi, dokazuje jen, že neprovádí po zákonu důvod nesprávného právního posouzení, jenž předpokládá setrvání při posuzovacím skutkovém stavu.

Čís. 1082.

Účinky kompensace vztahují se sice nazpět k době, kdy střetly se započitatelné pohledávky, kompensace však nenastává sama o sobě již

touto skutečností, nýbrž teprve projevem dlužnickovy vůle, že používá práva k započtení.

(Rozh. ze dne 7. června 1921, Rv I 171/21.)

Žalobce prodal dne 5. května 1920 žalované firmě jednoho koně za 10.200 K a za další dva koně vyměnila žalovaná se žalobcem jeden pár vlastních koní a zavázala se doplatiti 15.000 K. Konež byli žalované odezdáni a ježto nezaplatila kupní cenu, domáhal se žalobce zaplacení zmíněných 25.200 K. Proti žalobě namítla žalovaná protipohledávku, jež prý jí příslušela z obchodu uzavřeného se žalobcem v první polovici srpna 1919, kdy jí prodal jiné koně, jež pak musili býti pro ozhřivku poraženi. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl s výhradou protipohledávky, o které se řízení vedlo dále, a uvedl co do namítané protipohledávky v důvodech: V otázce, lze-li k žalobcovu návrhu naléztí částečným rozsudkem o žalobním nároku, proti kterémuž návrhu se žalovaná strana vzpírá, dlužno dle § 391 odstavce třetí c. ř. s. pouze uvážiti, jsou-li vzájemné pohledávky, žalovanou stranou námitkou vznesené, v právní souvislosti s pohledávkou, v žalobě vymáhanou čili nic, poněvadž v případě souvislosti obou pohledávek mohlo by býti rozhodnuto jen společným rozsudkem. Právní souvislost vyžaduje, by nároky vzešly z téhož obchodu nebo právního poměru, neboť v takovém případě může býti správný rozsudek vydán jen tehdy, když přihlíží k celému právnímu poměru. Tomu by bylo tak, kdyby žalovaná strana vznesla nárok ze správy z koupě koní, dne 5. května 1920 žalobcem prodaných, za které se též domáhá žalobou zaplacení kupní ceny. V daném případě však odůvodňuje žalovaná strana vzájemné pohledávky ze zcela jiného obchodu — totiž z obchodu z první polovice srpna 1919. Není zde tedy souvislosti mezi žalobcovým nárokem a nárokem žalované strany a bylo proto žalobcovu návrhu na vydání dílčího rozsudku o žalobním nároku dle § 391 odstavec třetí c. ř. s. vyhověno. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Že právní souvislosti mezi pohledávkou žalovanou a kompensando namítnutou není, provedl náležitě již první soud. K jeho vystižným důvodům budiž vzhledem na vývody odvolání uvedeno, že k založení souvislosti té nestačí pouhé obchodní spojení a existence protipohledávky v době vzniku pohledávky žalobcovy. Zde jde o dva časově i věcně různé obchody, ohledně kterých nebylo ujednáno mezi stranami ani vyúčtování, ani vyrovnání vzájemných pohledávek ani výslovně, ani mlčky. Prvé netvrdí ani žalovaná sama, a odvozovati z předložených dopisů, že se tak stalo mlčky, nelze proto, že, i kdyby strany byly v obchodním spojení, které čl. 323 obch. zák. předpokládá, chybí další podmínka téhož článku, pročež v mlčení žalobcově souhlasu není. Přerušeni řízení stalo se k návrhu žalované a právem pouze o její protipohledávce, neboť jen té se důvod přerušeni týče, a nebylo příčiny, aby přerušeno bylo jednání ohledně sporu celého. Slovy »bez přerušeni« v posl. větě § 391 c. ř. s. není míněno přerušeni řízení podle § 190 c. ř. s., nýbrž že má býti pokračováno v řízení o protipohledávce bez vyčkání pravomoci rozsudku dílčího. Výtku, že mohl a měl soud jednati alespoň o dvou částečných obnosech této protipohledávky, je bezdůvodnou proto, že rozsudek konečný nabude podle § 411 odstavec první c. ř. s. ohledně této

protipohledávky moci práva jen do výše žalobního nároku; nesměl proto ani soud, nemaje návrhu žalované, se obmezit na část této protipohledávky (§ 391 odstavec třetí c. ř. s.). Bezpodstatnou je výtku, že mohla takto žalovanou stihnouti následky právní moci dílčího rozsudku dříve, než bude rozhodnuto o její protipohledávce, neboť účelem ustanovení § 391 c. ř. s. jest v první řadě procesní ekonomie, a ne účel, kterého chce dosáti žalovaná, která se následkům těm mohla vyhnouti včasným zařazením své pohledávky. Když tedy jest důvod k přerušení řízení podle § 190 c. ř. s., jak prvním soudem již bylo provedeno, pak bylo řízení právem přerušeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y

V příčině dovolacích důvodů čís. 3 a 4 § 503 c. ř. s. dlužno předem poukázati k tomu, že žalovaná firma namítala ke kompensaci protipohledávku již v žalobní odpovědi uvedenou jakožto náhradu škody za 3 koně, pro ozhrivku zabitě, a při ústním jednání ještě další pohledávku jakožto náhradu za krmení a léčení koní těch, výslovně poukazujíc na předpis § 411 c. ř. s., podle něhož rozhodnutí o bytí či nebytí namítané pohledávky vzájemné jest účastno právomoci rozsudku jen do výše obnosu, kterým žalobní pohledávka zaúčtována a zrušena býti má. Žalovaná netvrdila, že žalobní pohledávka byla již před žalobou zaúčtována a kompensací zanikla, ba výslovně uznala, že požadovaný nedoplatek kupní ceny žalobci dluhuje; z toho se podává, že žalovaná sama vycházela z názoru, že její pohledávky i pohledávka žalobní vedle sebe trvají a že kompensace má býti provedena ve sporu. K vývodům dovolacím, pokud se snaží odůvodniti výtku neúplnosti řízení, namnoze nelze přisvědčiti již z toho důvodu, že vycházejí z nesprávného názoru, že pohledávka žalobní sama sebou zanikla následkem protipohledávky, která dovolatelec dle jejího tvrzení příslušela již dne 5. května 1920, kdy byla uzavřena kupní a směnná smlouva, z níž je žalováno. Účinek kompensace vzhledem k předpisu § 1438 obč. zák.arci se vztahuje na dobu, kdy se vzájemné pohledávky ke kompensování způsobilé sešly, ale kompensace nenastává sama sebou a nezpůsobuje vzájemného placení již sejitím se dvou pohledávek vzájemných, ke kompensaci způsobilých, neboť k perfekci kompensace jest podle §§ 1438, 1441, 1442 obč. zák. potřebí zaúčtování, totiž projevu vůle dlužníka svůj závazek vzájemnou pohledávkou zrušiti. Takový projev vůle však žalovaná firma v první stolici vůbec netvrdila a nemůže proto teprve v řízení opravném vznášeti obranu novou před procesním soudem nepřednesenou. Než nehledíc k tomu, nelze vývodem dovolání, že vzájemné vyúčtování nastalo mlčky, ježto žalobce o s o d ě žalované firmy a o nepřiznání státního odškodnění věděl a na jej dopis neodpověděl, přisvědčiti z toho důvodu, že žalobce na dopis ten odpověděl upomínkou a žalobou a jeho vědomost o nároku vzájemném nemá významu. Žalovaná přehlíží své vlastní tvrzení, že se při koupi a směně koní dne 5. května 1920 zavázala žalobci 15.000 Kč doplatiti, čímž přece nedala na jevo vůli kompensovati, a marně hledí svému dopisu z 19. května 1920 přikládati význam prohlášení, kompensaci způsobujícího, neboť te-

prve ve sporu specifikovala, co vlastně požaduje, počítajíc 28.775 Kč za krmení a lícení koní a 66.666 Kč za zabití 3 koně, kterýžto nárok ještě rozdělila na třetinu státním odškodněním nekrytou a na dvě třetiny jakožto státní odškodnění dosud nepřiznané. Jaké náhradní nároky si činila a pro který z nich si chtěla dlužný obnos zadržeti, z dopisu samotného zřejmo není, a pro tuto neurčitost není dopis ten zaúčtováním, zrušení vzájemných pohledávek způsobujícím. Když však z tohoto dopisu žalobcem předloženého, na nějž se žalovaná v první instanci ani neodvolávala, perfektní kompensace a zánik žalobcova práva zřejmým není, nelze shledávati ani nesprávné posouzení věci v tom, že odvolací soud nepokládal žalobní pohledávku za zrušenou, ani neúplnost odvolacího řízení v tom, že nebyla zjištěna výše vzájemných pohledávek a pravdivost tvrzení o jejich existenci v době koupě a směny, z které je dlužný nedoplatek žalobou vymáhán. Neprovedení důkazu o tvrzení žalované firmy, že byla se žalobcem v obchodním spojení, rovněž nezakládá vytýkanou neúplnost řízení, protože nebyly tvrzeny skutečnosti, z kterých by mohlo býti na vzájemné obchodování a na kontokorentní účtování usuzováno: jediná okolnost, že žalobce v srpnu 1919 část kupní ceny dostal směnou, k úsudku takovému nepostačuje, zejména když žalovaná firma podle vlastního tvrzení se při posledním obchodě zavázala 15.000 Kč doplatiti a sama dluh 25.200 Kč ve spo. u uznala. Další však tvrzení dovolatelky, že se žalobcem vyúčtování vzájemných pohledávek výslovně nebo mlčky ujednala, jest rovněž rovnou v řízení opravném nepřipustnou. Protože tudíž se nejedná o kontokorentní zaúčtování a náhradní pohledávky namítané ke kompensaci vznikly z jiného obchodu než pohledávka žalobní, dovolatelka marně se snaží dovozovati, že žalobní pohledávka jest v právní souvislosti s pohledávkami vzájemnými, jež byly námitkou do sporu vzneseny, a že proto vydání důležitýho rozsudku bylo podle § 391 c. ř. s. nepřipustným. Pokud dovolání vytýká, že řízení o vzájemných pohledávkách nemělo býti přerušeno, nelze k němu přihlížeti, protože odvolací soud v tom směru usnesení prvního soudu potvrdil, a další opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí do odvolacího rozsudku pojatého jest podle § 528 c. ř. s. vyloučen. Podle naduvedeného žalobní pohledávka doposud kompensací nezanikla a dovolání je tudíž neodůvodněné.

Čís. 1083.

V tom, že soud, neshledav důvodně toho potřeby, nedonutil nedostavivší se stranu, by osobně se dostavila k líčení ve sporu o neplatnost manželství, nelze shledávati vadnost řízení.

K odvolání splnomocnění ku sňatku stačí dopis, jímž snoubenec před sňatkem požádal své rodiče, by došli na faru a svatbu zarazili.

(Rozh. ze dne 7. června 1921, Rv I 245/21.)

Manžel byl v době sňatku ve válečné službě vojenské a splnomocnil k uzavření sňatku Františka K-a. Zastoupený manžel však lístkem poštou, jež odevzdal poště kol 20. září 1916, ale určité před 23. zářím, dnem to sňatku, žádal rodiče, by došli na faru a svatbu zarazili. Lístek došel rodičům den neb dva dříve po svatbě. Po návratu z válečné služby